

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1947.

Första kammaren.

Nr 20.

Lördagen den 3 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet **Sköld**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Beck-Friis interpellation angående statens åtgärder mot vanhävden å Bogesunds fideikommiss, erhöll ordet och anförde: Herr talman! Med första kammarens tillstånd har herr Beck-Friis till mig framställt följande spörsmål.

Ang. statens åtgärder mot vanhävden å Bogesunds fideikommiss.

Är herr statsrådet i stånd att snarast möjligt för riksdagen framlägga en redogörelse för alla statens åtgärder i syfte att göra slut på vanhävden å Bogesunds fideikommiss efter expropriationen?

När jag tar till orda i denna fråga, vill jag först till undvikande av missförstånd påpeka att expropriationsförfarandet, som, med stöd av lagen den 29 mars 1946 om tvångsinlösen av vanhävdad jordbruksegendom, inleddes med Kungl. Maj:ts beslut den 29 mars samma år att fideikommisssegendomen Bogesund skulle med lösen avstås till kronan, ännu icke avslutats. Ehuru domänstyrelsen fått i uppdrag att taga egendomen i besittning för kronans räkning har äganderätten sålunda tills vidare icke övergått å kronan.

Enligt vad jag inhämtat vidtog domänstyrelsen omedelbart efter besittningstagandet åtgärder dels till förhindrande av ytterligare förfall, dels för att få till stånd den under förhandenvarande omständigheter bästa möjliga användningen av egendomen tillhörig jord och skog. Sålunda kan nämnas att genom vederbörande domänintendents försorg arrendeavtal träffades såsom ett provisorium för tiden till den 14 mars 1947 för sju av egendomens åtta brukningsenheter, varav tre vid tidpunkten för besittningstagandet stodo utan brukare. För en av dessa brukningsdelar, som på grund av byggnadsbeståndets dåliga beskaffenhet icke kunde utarrenderas i vanlig ordning, träffades avtal om s. k. grödköp. I samband med upprättandet av arrendeavtal för tiden från den 14 mars 1947 ha ett flertal åtgärder vidtagits för att åvägabringa en förbättring av de i många fall synnerligen olämpliga arronderingsförhållandena, varigenom möjligheterna till ett effektivare utnyttjande av åkerjord och ekonomibyggnader ökats. Såväl å Bogesunds huvudgård som å en av arrendegårdarna ha nya arrendatorer antagits.

Beträffande de anstalter som vidtagits i förebyggande syfte för att undvika en försämring av de ekonomiska förutsättningarna å egendomen i framtiden torde särskilt vad som åtgjorts för att förhindra en överavverkning av skogen vara värt att omnämnas. I början av år 1946 hade fideikommissarien avtalat med en trävarufirma om försäljning på rot av praktiskt taget samtliga träd av furu och gran av grövre dimension. Här var således fråga om en ren dimensionshuggning. Vid domänstyrelsens besittningstagande hade avverkningen redan hunnit gå hårt fram över vissa delar av egendomen, varvid omkring 23 000 träd, i huvudsak över 10 tum, blivit fällda. Den 8 maj träffade domänstyrelsen avtal med förutnämnda bolag om ändrade grunder för utstämplingen, vilket bland annat innebar att bolaget mot kompensation i särskild ordning avstod från att slutföra den avtalade avverkningen. Med det nya avtalet,

Ang. statens åtgärder mot vanhävderna å Bogesunds fideikommiss. (Forts.)
vilket innebar att mera varsamma och lämpliga avverkningsprinciper skulle tillämpas, beräknades utstämplingen komma att omfatta allenast 60 000 till 70 000 träd, medan den ursprungligen överenskomna, av skogsvårdsstyrelsen godkända utstämplingen skulle medfört att sammanlagt 224 332 träd blivit avverkade. Genom detta ingripande ha förutsättningarna för en god skogsvård å egendomen förbättrats och betydande skönhetsvärden räddats.

Till hithörande åtgärder torde vidare få räknas de igångsatta reparationsarbetena å Bogesunds slott. På anhållan av domänstyrelsen upprättade byggnadsstyrelsen ett förslag till sådana byggnadsarbeten å slottet, vilka ansågos nödvändiga för att hindra den fortsatta förstörelsen av byggnaden. Sedan förslaget blivit i huvudsak godkänt av riksantikvarieämbetet har Kungl. Maj:t bemyndigat domänstyrelsen att till bestridande av kostnaderna för förbättringsarbetena tills vidare förskottera ett belopp av 50 000 kronor från statens domäners fond. Å slottet ha, enligt vad som upplysts, hittills utförts arbeten för en kostnad av icke fullt 14 000 kronor, varav närmare 9 000 kronor belöpa å den under 1600-talet uppförda delen av byggnaden.

Vid sidan av nu nämnda ingripanden i syfte att hindra fortsatt förfall ha en rad olika förbättringsarbeten utförts eller påbörjats. Fullständig ombyggnad och reovering av ett större bostadshus vid huvudgården till en kostnad av 26 815 kronor är sålunda under utförande och beräknas bliva slutförd i början av maj månad innevarande år. Härigenom erhållas två fullt tidsenliga arbetarbostäder om vardera två rum och kök samt härutöver ett enkelrum. Ytterligare ombyggnadsarbeten bland annat berörande arrendatorsbostaden vid huvudgården äro planerade av domänstyrelsen.

Genom domänstyrelsens försorg har vidare brunnen vid huvudgården blivit iordningställd, och en ny brunn för arbetarbostäderna håller på att borras. Brunnsringar ha anskaffats till tre av arrendegårdarna, och brunnen å en gård är i det närmaste färdigställd.

Styrelsen har vidare föranstaltat om förbättringsåtgärder å vägarna å egendomen, vilka vid besittningstagandet befunno sig i synnerligen dåligt skick. Det kan nämnas, att Svea ingenjörskår i samband härmed åtagit sig att utföra vissa omläggningar av vägarna. Jämväl den fångkoloni, som efter framställning av fångvårdsstyrelsen anordnats å Bogesund, har sysselsatts i vägarbeten. Sålunda har, utefter en vägsträcka på 2 kilometer, dikning, dikesrensning, kanthuggning och buskröjning företagits, varjämte nya broar, avloppstrummor och kulvertar blivit anlagda där så erfordrats. Kostnaderna för dessa arbeten ha hittills belöpt sig till omkring 6 000 kronor. Bland andra arbeten vid vilka fångarna varit sysselsatta må nämnas upptagning av brunn, upplöjning av slottsträdgården samt värmeisolering av en manbyggnad vid en av utgårdarna under egendomen.

För egendomens elektrifiering har statens vattenfallsverk verkställt principutredning samt ställt ett belopp av 20 000 kronor till förfogande för nödiga distributionsanläggningar för leverans av elektrisk ström. I första hand torde huvudgården komma att elektrifieras.

Av den lämnade redogörelsen torde framgå att, i avvaktan på den plan för egendomens framtida användning i ärendet tillkallade sakkunniga fått i uppdrag att upprätta, en rad olika ingripanden och förbättringsåtgärder vidtagits för att göra slut på vanhävderna på Bogesund. Sammanfattningsvis må sålunda erinras om följande.

a) Arrendatorer ha anskaffats till de gårdar, vilkas brukare avflyttat på grund av uppsägning från fideikommissariens sida. Vid förnyade utarrenderingar har i möjligaste mån en lämpligare jordfördelning genomförts beträffande bruksenheter.

Ang. statens åtgärder mot vanhävdn å Bogesunds fideikommiss. (Forts.)

b) Skyddsarbeten å Bogesunds slott ha utförts för att förhindra fortsatt förfall. Fullständig ombyggnad och modernisering av ett större bostadshus vid huvudgården är under utförande. Förbättringsarbeten å egendomens enskilda vägar ha påbörjats. Utredning rörande plan för Bogesundstraktens elektrifiering har verkställts.

c) Uppgörelse har träffats om ändring av tidigare ingånget avtal om försäljning av skog på rot. På grund härav kommer avverkningen av grövre skog å de delar, som ännu icke berörts därav, att omfatta ett trädantal utgörande ungefär $\frac{1}{3}$ av det av fideikommissarien försålda antalet träd.

Slutligen må tilläggas att arbetet inom den i det föregående åberopade utredningen rörande Bogesunds framtida användning numera lär ha framskridit så långt att utredningen kunnat uppdraga åt två av sina ledamöter att tillsammans med domänintendenten på grundval av det föreliggande materialet upprätta ett slutgiltigt program för jordbruksdriften å egendomen.

Herr **Beck-Friis**: Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framföra mitt värdsamma tack för det lämnade svaret på min interpellation. Jag vill nu först med några ord klarlägga skälen, varför jag ansåg en interpellation önskvärd.

Jag har i interpellationen erinrat om att den provisoriska lagen om tvångsinlösen av jordbruksegendom antogs för ett år sedan, under motivering att jordbruksministern fann det ofrånkomligt med ett omedelbart ingripande mot vanhävdn på Bogesund. I princip voro nog många av riksdagens ledamöter tveksamma inför denna lagstiftning och skulle helst ha velat vänta med avgörandet tills nu, då det — som vi visste redan i fjol — skulle finnas möjlighet att definitivt lösa problemet om vanhävdslagstiftningen. Emellertid voro vi väl alla medvetna om att förhållandena på Bogesund voro ytterst otillfredsställande och att det därför i detta aktuella fall fanns åtskilligt som talade för ett snabbt beslut.

Vad som nu åter riktat uppmärksamheten på saken är den omständigheten, att förre innehavaren av Bogesund, friherre Nils von Höpken, i februari i år uppvaktat samtliga riksdagsmän med en diger skrivelse, i vilken han riktar grava anmärkningar mot de statliga myndigheterna för skötseln av Bogesund efter dess tvångsinlösen. Denna skrivelse är sedermera tryckt och distribuerad även till andra personer än riksdagens ledamöter.

Jag vill här endast erinra om några punkter i denna skrivelse. Friherre von Höpken påstår, att staten inte vidtagit den minsta förändring i fråga om brukningen av de av honom sammanslagna gårdarna. Han vill rent av göra gällande, att de av Kungl. Maj:t anbefallda åtgärderna rörande det s. k. Askrikegärdet — åtgärder som genom utslag anbefalldes den dåvarande fideikommissarien redan i september 1944 — ännu inte blivit vidtagna. Han säger också, att inte någon del av arealen på själva huvudgården blivit höstsådd, att endast trettio tunnland höstplöjts och att boskapsskötseln försummats och gått tillbaka. Liknande beskyllningar göras också i fråga om skötseln av Söderby gård och Tenö gård. Vidare påstår von Höpken, att ännu ingenting gjorts för att genomföra de förbättringar i fråga om brunnarna, som hälsovårdsnämnden så starkt påyrkat, och att det material, som han år 1945 låtit föra fram för sådana reparationer, fortfarande inte kommit till användning.

Jag har i min interpellation inte velat yttra mig om sanningshalten i dessa och andra påståenden i von Höpkens skrivelse. Var och en, som läser denna skrivelse, får ett starkt intryck av författarens brist på objektivitet. Han preciserar emellertid sina beskyllningar på så många punkter, att det syntes mig önskvärt att få ett klarläggande av saken. För regeringen och för staten över-

Ang. statens åtgärder mot vanhävderna å Bogesunds fideikommiss. (Forts.)
huvud taget vore det ju olyckligt, om en person, som vanhävdats sin egendom och därför tvingats frånträda den, utan att bli vederlagd skulle kunna beskylla staten för fortsatt vanhävd.

Statsrådet Sköld har nu lämnat sitt svar på interpellationen, och därmed ha vi fått vad som populärt brukar kallas »ökad insyn i företaget». Det genomgående intrycket av denna insyn synes mig vara, att vissa åtgärder redan utförts eller påbörjats på Bogesund, men att flertalet ingrepp ännu befinner sig på planeringsstadiet i avvaktan på den utredning om egendomens framtida användning, som de särskilt tillkallade sakkunniga fått i uppdrag att utföra.

Jag inser till fullo svårigheterna att vidtaga åtgärder för att åstadkomma bättre förhållanden på Bogesund, innan en sådan fullständig plan föreligger. Denna min uppfattning delas tydligen också av statsrevisorerna, som ju anmärkt på den av statsrådet nyss omtalade åtgärden att igångsätta reparationsarbeten eller kanske rättare skyddsarbeten på slottet, innan dess framtida öde avgjorts.

Särskilt stora synas mig svårigheterna vara, då det gäller själva jordbruksdriften. Det får väl inte anses alldeles uteslutet, att de sakkunniga komma fram till samma uppfattning som baron von Höpken, nämligen att jordbruksdriften bör bedrivas extensivt med hänsyn till möjligheterna att inom en inte alltför avlägsen framtid utnyttja området som tomt- och industrimark eller för fritidsändamål och dylikt. Vad som enligt statsrådets svar hittills gjorts för jordbrukets förbättrande kan knappast medföra någon omedelbar ökning av produktionen. Förbättringar av bostäder, vägar och brunnar äro liksom egendomens elektrifiering allt arbeten, som endast indirekt och på lång sikt kunna medföra nya produktionsbetingelser. I själva verket får jag det intrycket, att man befinner sig i det ganska besvärliga valet mellan två olika tillvägagångssätt. Det ena — att gå fram med all den snabbhet, som tycktes vara förutsatt vid riksdagens behandling av ärendet i fjol. Det andra — att förhålla sig relativt avvaktande i väntan på de förslag av mera varaktig betydelse, som de förutnämnda särskilda sakkunniga ha att framlägga.

Vad så skogsbruket beträffar, skulle friherre von Höpken — åtminstone när det gäller ett tidigare skede — snarare kunna klandras för att ha avverkat för litet skog än för mycket. Under en period på nära två årtionden, från 1921 till 1940, synas inga som helst saluavverkningar ha förekommit. Genom att låta skogen stå orörd torde hans avsikt just ha varit att rädda de skönhetsvärden, som statsrådet talade om. Om von Höpken ändrat uppfattning beträffande skogens skötsel på grund av de stora vedavverkningar, som myndigheterna ålagt honom, eller om han gjort det av andra orsaker, känner jag inte till. Det måste emellertid hälsas med stor tillfredsställelse att domänstyrelsen lyckats stoppa en avverkning, som skogsvårdsstyrelsen inte med nuvarande lagstiftning kunnat förhindra.

Jag spårar i denna med hänsyn till Bogesundsskogarna fördelaktiga uppgörelse chefens för domänstyrelsen ledande hand, och jag vågar uttala förhoppningen, att det skall bli denna styrelse möjligt att under hans erfarna ledning komma till rätta med övriga missförhållanden vid Bogesund.

Herr statsrådet **Sköld**: Herr talman! Det var egentligen bara ett uttryck i herr Beck-Friis anförande, som föranleder mig till en replik. Han sade, att det inte var osannolikt att myndigheterna kunde komma till samma uppfattning om den framtida skötseln av Bogesund som den förre fideikommissarien. Jag vill svara, att så illa kan det aldrig komma att gå; det är otänkbart.

Det är ju möjligt, att någon har missuppfattat direktiven för den tillsatta utredningen. Denna har fått i uppdrag att söka ange riktlinjer för Bogesunds användning på lång sikt, för bebyggelse, för fritidsändamål o. s. v. Därmed

Ang. statens åtgärder mot vanhävden å Bogesunds fideikommiss. (Forts.)
 är ingenting sagt om huruvida ett sådant utnyttjande skall komma till stånd. Avgörandet därvidlag kommer helt och hållet att lämnas åt framtiden. Men det är självklart att man, innan man igångsätter förbättringsarbeten på lång sikt i jordbruket och skogsbruket, bör ha någon uppfattning om utvecklingen på längre sikt för att kunna lägga åtgärderna i fråga om såväl jordbruket som skogsbruket på ett sådant sätt, att de gå tillsammans med vad man kan beräkna såsom naturligt för en längre tidsperiod. Denna allmänna översyn är helt naturligt nödvändig, när det gäller att ta ståndpunkt exempelvis till hur man skall förfara med ett jordbruk, som nu praktiskt taget saknar alla ekonomibyggnader. Var och en som har sett förhållandena på ort och ställe förstår, att det inte är möjligt att snabbt få till stånd ett förstklassigt jordbruk, då det inte finns möjlighet att ens reparera ladugårdarna på de olika brukningsenheterna.

Om man nu tycker, att de omedelbara åtgärderna för Bogesunds istånd-sättande inte ha inneburit några revolutionerande framsteg under den mycket långa tidrymd, som ett år möjligen kan sägas utgöra, så vill jag endast svara: kom ihåg hur lätt det är att riva ned och förstöra någonting, men vilka stora problem som skall alltid möta den, som skall försöka upprätta någonting — och framför allt ett jordbruk — ur förfallet. För min del anser jag, att från domänstyrelsens sida har gjorts vad som varit möjligt att genomföra under detta år, om man nämligen velat ta skälig hänsyn till de arrendatorer, som funnos på Bogesund vid tidpunkten för statens övertagande av skötseln. Dessa arrendatorer åtnjöto dock vissa civilrättsliga garantier, som kronan naturligtvis med stöd av lagstiftningen kunde avklippa, men som man icke direkt velat sätta ur kraft. Myndigheterna ha i stället fått gå fram med en viss mjukhet, och detta är delvis orsaken till att man inte på ett år har kunnat göra mer än vad jag nu redovisat.

Herr statsrådet Nilsson avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 236, angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m.

Justerades protokollen för den 26 och den 28 innevarande månad.

Vid förnyad föredragning av utrikesutskottets utlåtande nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Finland träffad överenskommelse rörande det svensk-finska varuutbytet, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947 jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 14 februari 1947 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 72, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947.

I förevarande förordningsförslag var 9 § så lydande:

1 mom. För krigskonjunkturskatten fastställs ett *grundbelopp*. Detta skall utgöra,

a) beträffande rörelse:

*Förordnings-
förslag om
krigskonjunkturskatt för
år 1947.*

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

å den del av den beskattningsbara merinkomsten som ej överstiger 20 % av motsvarande jämförelseinkomst:	50 %
överstiger 20 men ej 50 % av motsvarande jämförelseinkomst:	60 %
överstiger 50 % av motsvarande jämförelseinkomst:	70 %

b) beträffande övriga förvärvskällor:

50 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Avser beskattningsåret ej samma antal månader som det antagna jämförelseåret, skall motsvarande jämförelseinkomst upptagas till ett med hänsyn härtill jämkat belopp. Den motsvarande jämförelseinkomsten utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

2 *möm.* Krigskonjunkturskatten skall, utom i fall varom nedan sägs, utgöra det enligt 1 mom. fastställda grundbeloppet.

Har skattskyldig jämlikt 19 § 2 mom. erhållit uppskov med taxeringen till krigskonjunkturskatt och har skatt till staten för inkomst under beskattningsåret 1946 påförts på grund av punkt 3 eller 4 av övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896) innan taxeringen till krigskonjunkturskatt verkställs, skall krigskonjunkturskatten utgöra det enligt 1 mom. fastställda grundbeloppet efter avdrag av det belopp, varmed statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt annan skatt till staten, som påförts enligt nyssnämnda övergångsbestämmelser, skulle hava minskats, om krigskonjunkturskattens grundbelopp avdragits från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och det därefter återstående beloppet utgjort taxerat belopp.

Har skattskyldig taxerats till krigskonjunkturskatt år 1948 för inkomstökning, för vilken vederbörande är skattskyldig enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt vid 1948 års taxering, skall krigskonjunkturskatten utgöra det enligt 1 mom. fastställda grundbeloppet efter avdrag av det belopp, varmed statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt annan i preliminär skatt under år 1947 ingående skatt till staten skulle hava minskats, om krigskonjunkturskattens grundbelopp avdragits från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och det därefter återstående beloppet utgjort taxerat belopp.

Till utskottets behandling hade överlämnats de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna I: 228 av herrar *Wistrand* och *Wehtje* samt II: 340 av herr *Olson* i Göteborg.

Till behandling i samband med förevarande proposition hade utskottet därjämte upptagit de under motionstiden vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 141 av herr *Wehtje* m. fl. och II: 236 av herr *Olson* i Göteborg.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på återropade grunder hemställt,

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 72 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 228 av herrar *Wistrand* och *Wehtje* samt II: 340 av herr *Olson* i Göteborg, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947; samt

B) att de likalydande motionerna I: 141 av herr *Wehtje* m. fl. och II: 236 av herr *Olson* i Göteborg måtte av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Velander*, *Wehtje*, *Henriksson* och *Olson* i Göteborg, vilka på anförda skäl hemställt,

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

A) att riksdagen måtte, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 72 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, samt i anledning av de likalydande motionerna I:228 av herrar Wistrand och Wehtje samt II:340 av herr Olson i Göteborg, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947 med den ändringen att 9 § 2 mom. erhöi följande lydelse:

»Krigskonjunkturskatten skall utgöra det enligt 1 mom. fastställda grundbeloppet efter avdrag av det belopp, varmed skatt till staten för inkomst och förmögenhet för år 1947 skulle hava minskats, om krigskonjunkturskattens grundbelopp avdragits från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och det därefter återstående beloppet utgjort taxerat belopp.

Vid tillämpning av stadgandet i föregående stycke skall hänsyn jämväl tagas till de skatter, som skulle hava erlagts, därest icke jämlikt övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896) eftergift därav medgivits, därvid dessa skatter skola beräknas efter de grunder, enligt vilka skatter för inkomst och förmögenhet komma att ingå i den preliminära skatten för år 1948.» ävensom

B) att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I:141 av herr Wehtje m. fl. och II:236 av herr Olson i Göteborg besluta:

1. att 9 § 2 mom. förordningen den 21 juni 1946 om krigskonjunkturskatt för år 1946 (nr 361) skulle erhålla följande lydelse:

»Krigskonjunkturskatten skall utgöra det enligt 1 mom. fastställda grundbeloppet efter avdrag av det belopp, varmed skatt till staten för inkomst och förmögenhet för år 1946 skulle hava minskats, om krigskonjunkturskattens grundbelopp avdragits från det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och det därefter återstående beloppet utgjort taxerat belopp.

Vid tillämpning av stadgandet i föregående stycke skall hänsyn jämväl tagas till de statliga skatter, som skulle hava erlagts, därest icke jämlikt övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896) viss eftergift av skatter medgivits, därvid värnskatt skall beräknas efter de debiteringsgrunder, enligt vilka sådan skatt ingår i den preliminära skatten för år 1947.»

2. att tredje och fjärde styckena i punkt 6) av övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896), sådana dessa löde enligt förordningen den 29 juni 1946 (nr 472), skulle utgå samt

3. att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville utfärda bestämmelser angående restitution av krigskonjunkturskatt i de fall detta för- anledes av nu angivna författningsändringar ävensom de tillämpningsföreskrifter i övrigt, som på grund av samma författningsändringar kunde bliva erforderliga.

Herr Velander: Herr talman! Den till utskottsbetänkandet fogade reservationen berör spörsmål, som mycket livligt diskuterades här i kammaren vid fjolårets riksdag. Nu såsom då är det väl litet svårt för utskottsmajoriteten och reservanterna att helt förstå varandra. Jag skall emellertid tillåta mig att något antyda reservanternas synpunkter.

Den nya uppbördsförordningen trädde som bekant i kraft den 1 januari i år. Från och med sagda dag skola för det löpande inkomståret utgående skatter erläggas i form av preliminärskatt. Denna preliminärskatt skall sedan gå i avräkning mot den slutliga skatt, som i vanlig ordning fastställes vid den ordinarie taxeringen. Om vi i detta sammanhang helt bortse från uppbördsförordningens övergångsbestämmelser, skulle resultatet för de skattskyldiga

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

bli, att de under innevarande år skulle ha att erlagga preliminärskatten å inkomst och förmögenhet under år 1947 samt därjämte dels på grund av 1946 års taxering halva inkomst- och förmögenhetsskatten, hela värnsskatten och hela den kommunala inkomstskatten, dels också på grund av årets taxering halva inkomst- och förmögenhetsskatten. Det är klart, att detta måste framstå såsom fullkomligt uteslutet. De skattskyldiga skulle som regel sakna möjlighet att med årets inkomster täcka de skattebelopp, som de skulle ha att utgöra. Man har därför redan från början ansett, att en sådan ordning skulle vara både obillig och orimlig. Av den anledningen ha också i uppbördsförordningens övergångsbestämmelser inrymmts föreskrifter om att de direkta stats-skatterna på grund av taxeringen år 1946 och taxeringen år 1947 inte skola utgå, i den mån dessa skatter förfalla till betalning under åren 1947 och 1948. Den enda skatt, som utgjorts på grund av taxeringen år 1946, har varit den del av inkomst- och förmögenhetsskatten, som förföll till betalning i november detta år. I övrigt ha dessa skatter eftergivits eller efterskänkts, som det plägar heta — i själva verket är det här som regel inte fråga om något eftergivande eller efterskänkande i vanlig mening. Under förutsättning att den skattskyldiges inkomst år 1947 är lika hög som hans inkomst år 1945, kommer den skattskyldige att i år, med den nya ordningen, erlagga precis samma skatt, som han skulle ha utgjort med utgångspunkt från den tidigare gällande ordningen. Jag tillåter mig att i sammanhanget än en gång betona, att denna skatteeftergift uteslutande har tillkommit med hänsyn till den skattskyldiges möjligheter att fullgöra den skattebetalning, som åvilat eller åvilar honom.

För reservanternas framställer sig då den frågan, huruvida det kan vara mindre obilligt gent emot den skattskyldige, att han nödgas erlagga — om jag så får uttrycka mig — de eftergivna skatterna i form av krigskonjunkturskatt än i form av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Denna frågeställning klarlägger reservationens materiella innehåll. Det är nämligen så, att den krigskonjunkturbeskattade inkomsten för såväl år 1946 som år 1947 inte blir föremål för någon skatteeftergift. Skatteeftergiften vid den ordinarie inkomst- och förmögenhetsbeskattningen lages igen i form av en förhöjd krigskonjunkturskatt. För att belysa reservanternas tankegång skall jag tillåta mig att anföra ett par exempel, som antydde även under fjolårets debatt här i kammaren. Vi tänka oss en skattskyldig, som har ett till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerat belopp av 20 000 kronor, varav hälften utgör den till krigskonjunkturskatt beskattningsbara merinkomsten; det är alltså 10 000 kronor av hans inkomst, som ansetts ha tillförts honom på grund av krigsförhållandena. Hur kommer det att ställa sig för honom? Grundbeloppet blir för denne skattskyldige 50 procent av 10 000 kronor, d. v. s. 5 000 kronor. Om vi hålla oss till krigskonjunkturbeskattningen för år 1946 och förutsätta, att någon skatteeftergift icke kommit emellan, skulle han haft att erlagga 30 procent av dessa 5 000 kronor i form av ordinarie statsskatt, d. v. s. 1 500 kronor, och 3 500 kronor i krigskonjunkturskatt. Skatteeftergiften för denne skattskyldige på grund av taxeringen år 1946 motsvarade emellertid $\frac{2}{3}$ av den ordinarie statsskatt, som han eljest haft att erlagga. Han kom alltså undan med 500 kronor i statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Den skattelättnad, som i enlighet härmed skulle ha kommit honom tillgodo, för den händelse han blivit behandlad på samma sätt som övriga skattskyldiga, utgjorde sålunda 1 000 kronor. Men denna skattelättnad av 1 000 kronor tas i detta fall igen genom att krigskonjunkturskatten höjes från 3 500 till 4 500 kronor. Om jag så utgår från krigskonjunkturskatten inte för år 1946 utan för år 1947, då alla direkta statsskatter på grund av taxeringen sistnämnda år regelmässigt — det finns vissa undan-

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

tag — eftergivits, kommer denne vår skattskyldige att betala icke 3 500 kronor, icke heller 4 500 kronor utan 5 000 kronor i krigskonjunkturskatt.

Jag skall ta ett annat exempel, som hänför sig till det läge, vari bolagen och andra juridiska personer kommit. Den ordinarie statsskatten för de juridiska personerna har ju varit 32 procent — 12 procent i form av värnskatt och 20 procent i form av inkomstskatt. Om vi hålla oss till krigskonjunkturbeskattningen för år 1946, var det ju så, att de direkta statsskatterna på grund av taxeringen sagda år eftergivits med undantag av dem, som förföll till betalning vid uppördstämman i november. Hälften av inkomstskatten betalades alltså då, medan den andra hälften, som skulle ha förfallit till betalning i år, bortföll. Likaså bortföll hela värnskatten på 12 procent. Skatteeftergiften för bolagen blev alltså 22 procent. Krigskonjunkturskatten för bolag är som bekant progressiv och motsvarar ett grundbelopp, beräknat efter resp. 50, 60 och 70 procent av merinkomsten. På grund av krigskonjunkturbeskattningens samband hitintills med den ordinarie beskattningen inträdde emellertid en förskjutning nedåt i dessa procenttal så, att man i stället för 50, 60 och 70 procent hade att räkna med en krigskonjunkturskatt av resp. 34, 40,8 och 47,6 procent av merinkomsten. Men, när det gäller krigskonjunkturbeskattningen för år 1946 bli dessa procenttal resp. 45, 54 och 63 och resultatet det, att en juridisk person eller ett bolag med en till krigskonjunkturskatt beskattningsbar merinkomst i exempelvis högsta progressionsskiktet får betala 63 procent i form av krigskonjunkturskatt och 32 procent i form av ordinarie statsskatt. Bolaget skulle med andra ord i statsskatter få betala 95 procent, under det att detsamma, om skatteeftergiften kommit det tillgodo, inte skulle behövt betala mer än 79,6 procent av den krigskonjunkturskatt underkastade merinkomsten. Härtill kommer sedan kommunalskatten därå med 10 eller 11 procent, och därmed äro vi uppe i ett totalt skattebelopp att erläggas under innevarande år, som väsentligt överstiger inkomsten, förutsatt att denna har förblivit densamma. Om vi sedan tänka oss krigskonjunkturbeskattningen enligt det föreliggande förslaget, alltså för år 1947, skulle i det fall, som jag här talat om, krigskonjunkturskatten uppgå till 70 procent av merinkomsten, därtill skulle komma en ordinarie statsskatt, motsvarande 32 procent. De statliga skatternas sammanlagda belopp skulle alltså överstiga 100 procent av merinkomsten, och därtill komma kommunalskatterna.

Om vi i stället skulle taga sikte på fysiska personer, vilkas inkomstbeskattning är progressiv, och förutsätta att de, som erlægga krigskonjunkturskatt, i regel befinna sig ganska högt upp i inkomstskikten, är det ju klart, att det totala belopp, som vederbörande skulle komma att erlægga i statsskatt, blir väsentligt högre än i det exempel jag här har tillåtit mig att anföra, alltså väsentligt högre än 100 procent av merinkomsten.

Från här antydda utgångspunkter ha reservanterna funnit sig böra ställa sig på samma ståndpunkt, som intagits i de i betänkandet redovisade motionerna.

Jag kunde, måhända i detta sammanhang, stanna med vad jag här anført. Jag skulle dock vilja rikta kamnarens uppmärksamhet på innehållet i de remissyttranden, som äro fogade till utskottets betänkande. Man räknade med i utskottet, att, när utskottsmajoriteten var med om att remittera motionerna, utskottsmajoriteten också skulle vara benägen att fästa ett betydande avseende vid vad dessa remissinstanser kunde komma att anföra — det visste man ju inte i förväg.

Tre remissinstanser ha nu avstyrkt bifall till motionerna. De övriga ha tillstyrkt bifall till dem. Av dessa tillstyrkande remissinstanser har man i första runnet att fästa sig vid kammarrättens mycket uttömmande och klarläggande

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)
belysning av de spörsmål, som i motionerna berörts. Kammarrätten kommer fram till ett otvetydigt tillstyrkande av bifall till motionerna. Kooperativa förbundet, Centrala krigskonjunkturskattenämnden samt länsstyrelserna i Malmöhus län och Västmanlands län komma också fram till otvetydiga tillstyrkanden av bifall till motionerna. Man bör uppmärksamma, att det från utskottsmajoritetens sida inte gjorts det minsta försök att i utskottsbetänkandet på någon punkt bemöta vad dessa tillstyrkande remissinstanser ha anfört.

Av de yttranden, som avgivits av de tre remissinstanser, vilka inte tillstyrkt bifall till motionerna, nämligen överståthållarämbetet, som fallit tillbaka på ett yttrande av taxeringsintendenten Holdo, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län och länsstyrelsen i Västernorrlands län, är det som avgivits av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län mycket intressant. Det är intressant inte blott ur den synpunkten, att länsstyrelsen bemödar sig om att åstadkomma en grundval för sitt ståndpunktstagande, utan även ur den synpunkten, att länsstyrelsen kommer fram till det resultatet, att den uppfattning är riktig, som har hävdats av motionärerna och av reservanterna, att den skatteeftergift, som medgivits enligt uppborðsförordningens övergångsbestämmelser, har tagits tillbaka vid krigskonjunkturbeskattningen, såsom bestämmelserna därom utformades år 1946. Denna länsstyrelse för sedan, såvitt jag har förstätt, ett resonemang som inte alls sammanfaller med synpunkter, som från utskottsmajoritetens sida i fjol åberopades till stöd för ställningstagandet i det utskottsbetänkande, som då förelåg.

Jag skall inte trötta kammaren längre, utan hemställer, herr talman, i anslutning till det anförda, om bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

Herr Bårg, Johan: Herr talman! Såsom kammarens ledamöter säkert äro medvetna om, är det föreliggande spörsmålet rätt komplicerat, och det skulle inte förvåna mig om många av kammarens ledamöter ha svårt att bilda sig ett verkligt begrepp om särskilt vad reservanterna ha att stödja sig på i sina yrkanden. Jag tror emellertid att det skall kunna gå att på ett rätt enkelt sätt klarlägga vad frågan ändå gäller.

När krigskonjunkturskatten år 1940 infördes, voro vi ju alla överens om att det inte var någon vanlig skatt man pålade inkomsttagarna, utan, såsom det uttrycktes i såväl den då föreliggande propositionen som i utskottsbetänkandet, innebar denna skatteform att krigsvinster, som framkallats av en hela samhället drabbande olycka, borde indragas till det allmänna. Det var huvudprincipen. Dessa vinster ansågos således, om de voro grundade på sådana omständigheter, som angåvos i lagen, utgöra någonting som egentligen icke borde ha tillkommit den som förvärvat dem. Att utröna huruvida verklig krigsvinst förelegat eller inte, d. v. s. att söka utröna grunderna för tillkomsten av denna vinst, är naturligtvis mycket svårt, och det tjänar ingenting till att nu gruva sig över att tillämpningen av krigskonjunkturlagen har varit vansklig och att i åtskilliga fall — därom är jag övertygad — man fått handla på måfå vid bedömandet av vad som har varit krigsvinst eller inte. Men detta är nu en sak för sig. Om sedan krigskonjunkturskatten, som skatt sedd, varit hård, ja, därom kan man tvista.

Rätteligen borde ju — och den uppfattningen hävdades vid skattens införande — hela krigsvinsten, eftersom den framkallats av en hela samhället drabbande olycka, dragas in. Det gjorde man nu inte, utan man lade beslag endast på en del av denna vinst, men när man då genom denna konfiskation hade tillägnat sig en del av vinsten, ansågs det icke rimligt att den, som hade förvärvat denna vinst och frånhänts en del av densamma genom skatt

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

skulle betala inkomst- och förmögenhetsskatt jämväl på det skattebelopp, som han hade erlagt i form av krigskonjunkturskatt. Han hade här frånhänts en inkomst, och då borde han rimligen inte heller betala skatt på detta belopp. Man minskade därför inkomst- och förmögenhetsskatten med motsvarande belopp. Så voro bestämmelserna, och det må ju sägas, att de i princip voro riktiga. År 1941 gjordes emellertid en avvikelse från denna ordning av det skälet, att taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt, d. v. s. den ordinarie taxeringen, måste ske innan man hade taxerat krigskonjunkturskatten, och det var då inte så lätt att vid den taxering, som föregick krigskonjunkturtaxeringen, ta hänsyn till vilka avdrag som skulle göras. Det skulle bli mycket krångligt med en sådan ordning, och för att förenkla förfaringssättet vidtog man den åtgärden, att man — av skäl som jag angivit — i stället för att minska den ordinarie skatten minskade krigskonjunkturskatten, eftersom taxeringen till krigskonjunkturskatt verkställdes senare, och man då visste vilka belopp man skulle minska med. Under krigskonjunkturskattens första år följde man, såsom jag antydde, då gällande bestämmelser, vilket medförde att man, sedan krigskonjunkturtaxeringen hade ägt rum, fick gå tillbaka och göra en avräkning på den redan fastställda taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken taxering ju hade skett tidigare. I stället gick man nu, i syfte endast att förenkla förfaringssättet, den andra vägen, och eftersom enligt 1941 års beslut avdrag skulle få ske på krigskonjunkturskatten i stället för på den ordinarie skatten, är det tydligt, att det icke var fråga om någon eftergift av krigskonjunkturskatt, utan endast om ett förenklande av systemet. Utskottet anförde i sitt betänkande år 1941 bl. a. följande: »Utskottet föreslår vidare införande i 11 § av ett nytt moment, vilket innebär att den avräkning som enligt Kungl. Maj:ts förslag skall ske från den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten på grund av att debiterad krigskonjunkturskatt skall få avdragas från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet, i stället får karaktären av ett avdrag från krigskonjunkturskatten. Anordningen, som möjliggöres genom att såsom grundbelopp för krigskonjunkturskatten utföres det belopp som enligt propositionen skulle utgöra dylik skatt, har närmast föranletts av en önskan att underlätta debitering och uppbörd.»

När den nya uppbördsreformen genomfördes och det blev ett eftergivande, eller vad man vill kalla det, av ett års skatt, innebar ju detta att man, när man skulle räkna ut krigskonjunkturskatten, icke kunde göra något avdrag på denna, därför att inkomst- och förmögenhetsskatten för det året var eftergiven. Då framkom yrkandet — vi hade ju denna fråga uppe till behandling i fjol — att de som erlade krigskonjunkturskatt vid debiteringen av skatten skulle få avräkna de skattebelopp, som skulle ha erlagts, därest uppbördsreformen icke hade genomförts. Utskottet ansåg i fjol, att det inte var riktigt att förfara på detta sätt. Det kunde inte befinnas riktigt att göra avdrag för en skatt, som man icke hade erlagt. Om man inte hade gjort denna förenkling i fråga om debiteringen utan hade haft den gamla ordningen kvar, måste ju detta ha medfört, att krigskonjunkturskatten skulle ha utgått obeskuren och avdrag i stället ha skett på den ordinarie skatten, vilket dock icke kunde ske då den var eftergiven. Jag vill fråga herr Velander: om denna ordning alltså hade gällt, vad skulle då ha skett? Skulle i så fall krigskonjunkturskattens storlek ha blivit en annan — det är ju det vi tala om — eller skulle icke samma ordning blivit gällande som den Kungl. Maj:t nu föreslår och utskottet förordar?

Den fråga, varom resonemanglet borde föras, är väl, såsom K. B. i Göteborgs och Bohus län säger, egentligen »i vilken utsträckning det vid över-

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)
gången till nya uppördssystemet är nödvändigt eller skäligt att medgiva skatteeftergift helt eller delvis såväl beträffande inkomstskatt som beträffande krigskonjunkturskatt, när sådana skatter samtidigt uttagas». Om man ser saken så som man såg den vid införandet av krigskonjunkturskatten och alltså anser, att dessa krigsvinster, framkallade av en hela samhället drabbande olycka, om man bara hade kunnat exakt räkna ut dem, borde ha tillförts det allmänna helt och hållet, kan det näppeligen finnas något skäl att jämställa krigskonjunkturskatten med inkomst- och förmögenhetsskatten och medgiva skatteeftergift även beträffande denna skatt. I varje fall är det ett speciellt spörsmål, om man anser att krigskonjunkturskatten nu på sistone blivit så hård, att man skall göra eftergift också i fråga om den. Om man nu av skälighetshänsyn ansåge sig böra medgiva skatteeftergift även i fråga om krigskonjunkturskatten för i år, måste ju därav följa — och det innebär ju såväl motionärernas som reservanternas hemställan — att man skall riva upp fjolårsbeslutet i riksdagen och räkna ut vad som skulle restitueras till alla dem som enligt fjolårets riksdagsbeslut erlagt krigskonjunkturskatt. Ja, det är naturligtvis möjligt, men om man anser att krigskonjunkturskatten av skälighetshänsyn bör minskas, synes man inte rättvisligen böra inskränka sig till att gå tillbaka endast ett år i tiden, utan man bör väl i så fall gå tillbaka hela vägen. Dyliga billighetsskäl lägga emellertid inte reservanterna till grund för sitt yrkande om bifall till reservationen, utan de söka, såsom vi hörde av herr Velander, rent siffermässigt räkna sig fram till ett resultat, som går ut på att man inte skall räkna med den skatteeftergift för den ordinarie skatten, som gjordes vid uppördsreformens genomförande, utan att man skall förfara, som om vederbörande hade erlagt full inkomst- och förmögenhetsskatt, och således från krigskonjunkturskatten räkna bort ett belopp, som aldrig erlagts. Det är väl ändå så, herr Velander?

Herr talman! Jag kan inte finna annat än att otvetydiga skäl tala för att kammaren bör bifalla utskottets hemställan. Det må vara att skattetrycket är hårt, men något skäl att bygga på den omläggningen av debiteringsförfarandet, som på sin tid skett, för att komma fram till ett bifall till reservationen kan jag icke finna.

Nu säger herr Velander, att utskottet icke bemödat sig om att upptaga till bemötande de synpunkter, som framförts i yttrandena av de myndigheter, som tillstyrkt motionerna. Ja, det är klart att utskottet skulle kunnat skriva långa avhandlingar om dessa saker, men om man håller fast vid den ordning, som jag här sökt skissera, tycker jag det är ganska överflödigt att ge sig in i resonemang om alla dessa beräkningsmetoder, som där angivas. Håller man fast vid den ursprungliga tanken, vid vad riksdagen således har beslutat, och erkänner att omläggningen av debiteringsförfarandet år 1941 endast var en förenkling och icke innebar någon skatteeftergift, faller ju allt resonemang i dessa yttranden. Efter den grundläggande syn på tingen, som utskottet i några få ordalag givit uttryck åt, kan allt parlamentärande i övrigt anses obehövt.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottets förslag.

Herr Björnsson: Herr talman! Det var ett par yttranden och påståenden av herr Velander, som gävo mig anledning att begära ordet. Han ville med exempel visa, hur en person med den skatteeftergift som nu tillämpas skulle få betala mer i krigskonjunkturskatt än han skulle ha gjort, om sådan skatteeftergift icke hade skett. Vidare beklagade han sig över att bevillningsutskottet icke hade gjort sig mödan att bemöta de remissinstanser som förordat bifall till motionerna.

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

Jag vill då erinra herr Velander om att en remissinstans, som man kan tillerkänna rätt stor betydelse, därför att den består av specialister på detta område, nämligen centrala krigskonjunkturskattenämnden, börjar så här: »Centrala krigskonjunkturskattenämnden finner sig till en början kunna konstatera, att någon formell grund för bifall till de remitterade motionerna icke föreligger.» Majoriteten inom denna nämnd vindicerar sedan fram vissa billighetsskäl för en viss eftergift i fråga om krigskonjunkturskatt, men två reservanter har skrivit en efter min mening klar motivering mot resonemanget om billighetsskäl.

När man studerar inställningen hos dem som beklaga sig över hård behandling av till krigskonjunkturskatt skattepliktiga, blir man ungefär lika förvånad som man blev, när man såg, vilken oerhörd psykologisk effekt, ett sådant yttrande som den sista skatteberedningens uttalande om att den döde står i skuld till samhället, kunde få. Det var en olyckligt vald formulering. Kommittén har trampat vid sidan om den taktiska vägen och får nu bära följderna av detta. Men här är någonting precis likartat. Herr Velander påstår att krigskonjunkturskatten blir större på grund av uppbördsreformen än den varit tidigare. Det bestrider jag. Herr Bäck har ju utvecklat den saken, men jag skall tillåta mig att exemplifiera hans resonemang med ett sifferexempel.

Jag antar att ett bolag har en sammanlagd inkomst vilket år som helst under den tid som krigskonjunkturskatten utgått, på 100 000 kronor, varav hälften — 50 000 kronor — äro att betrakta som icke krigskonjunkturbetonad inkomst och hälften — 50 000 kronor — som krigskonjunkturvinst. Då är den enkla, fundamentala regeln den: om man antar att skatteprocenten blir något mellan 50 och 70, t. ex. 60 procent, skola 60 procent av den krigskonjunkturbetonade vinsten dras in till staten, alltså 30 000 kronor. Av denna vinst återstå 20 000 kronor, som i och med att dessa 30 000 kronor dragits in till statsverket kunna betraktas som normalvinst och läggas till de 50 000 kronor, som helt och hållet voro normalvinst. Sedan man plockat bort det, som skall konfiskeras av krigskonjunkturskattevinsten återstå alltså 70 000 kronor. Regeln var sedan från början den, att man därefter prövade, vilken skatt som skulle utgå på dessa 70 000 kronor. Men sedan blev det som herr Bäck sade: när taxeringsnämnden skall skattlägga bolaget, räknar man ut hur stor skatt bolaget skall betala på 100 000 kronor och låtsar inte om någon krigsbetonad vinst. Då kommer man till ungefär 30 procent i skatt. Men sedan kommer prövningsnämnden vid krigskonjunkturskatttaxeringen och säger: »Nej, här har bolaget en krigskonjunkturskatt på 30 000 kronor att betala; då är det bara 70 000 kronor, som bolaget skall betala statlig inkomstskatt på.» Det blir då 30 procent på det för detta belopp — om jag fortfarande räknar med 30 procent i stället för nuvarande 32 — eller 21 000 kronor. Man har en gång debiterat bolaget 30 000 kronor i inkomstskatt, men det skall rätteligen vara 21 000 kronor. Bolaget har således fått 9 000 kronor att fordra, och när då krigskonjunkturskatten skall betalas, gör man ett avräkningsförfarande, så att man säger: »Ni ha fått 30 000 kronor debiterade i statlig inkomstskatt. Det var 9 000 kronor för mycket, men vi bry oss inte om att ändra den statliga inkomstskatten; i stället dra vi ifrån dessa 9 000 kronor ifrån de 30 000 kronor som ni nu skola betala.» Avräkningen är således ett kontobesked med 30 000 kronor på debetsidan, 9 000 kronor på kreditsidan och ett saldo på 21 000 kronor.

Så enkel är i själva verket huvudregeln, och man kommer till precis samma resultat, vare sig man först taxerar till krigskonjunkturskatt och sedan till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller man gör som man nu förfar. Jag kunde inte följa med herr Velanders siffror om de där 30 procenten på de

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

50 procenten på de 15 000 kronorna, ty herr Velander talade så lågmält, men det har betalats precis lika mycket i krigskonjunkturskatt för 15 000 kronors krigsvinst hela tiden som nu. Det är bara det förhållandet, att man på grund av avräkningen restituerar för mycket debiterad statsskatt, som gör att folk fått för sig, att de fått en rabattering på krigskonjunkturskatten.

När jag hör sådana här resonemang, kommer jag att tänka på en gammal knarrig magister i Lund, som brukade säga till sina disciplar: »Det som är enkelt gör man konstigt, och det som är konstigt begriper man inte.» Sedan drog han den elaka slutsatsen: »Alltså begriper man ingenting.» Den slutsatsen drar inte jag, men jag skulle vilja säga här, att det kan vara värt att litet kritisera kammarrättens yttrande. Det kan synas förmädet av en enskild utskottsledamot, men jag tycker att det finns så mycket i kammarrättens skrivelse som kräver ett allvarligt bemötande, att jag skall tillåta mig peka på några punkter. Inom parentes vill jag anmärka, att jag icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.

Om man slår upp s. 56 i utskottets utlåtande, finner man ett sådant påstående som följande: »Kammarrätten finner sig på grund av det ovan utvecklade kunna fastslå, att skatteeftergiften principiellt är av allenast formell natur.» Men den eftergift av skatt som gjorts i år är, mina herrar, en mycket kompakt ekonomisk realitet. För att belysa detta skall jag be att få taga upp ett resonemang som kammarrätten anför. Kammarrätten delar upp de skattskyldiga i tre grupper. Först tar den upp en grupp skattskyldiga, som ha ungefär lika stora eller stigande inkomster, och så sägs det att eftergiften — kammarrätten vill hellre kalla den ett utbyte, det är också oriktigt — i följd av övergångsbestämmelserna icke innebär vare sig att de skattskyldiga göra någon vinst eller att det allmänna lider någon förlust. I den mån inkomsterna stiga blir förhållandet, säges det, i stället det motsatta. Här kommer således det kuriösa påståendet, att om jag ett år har en inkomst på 30 000 kronor, nästa år 40 000, nästa år 50 000 kronor o. s. v., skulle det att jag blir fri från min skatt på inkomst under år 1946 betyda att jag förlorade på det. Jag tycker det är en paradox, som vem som helst borde ha oerhört svårt att smälta. Det måste ju vara något tokigt i det där.

Jag skall försöka visa på vad sätt det är felaktigt genom att taga som exempel en person som har 30 000 kronor om året oförändrat till sin död, när nu den inträffar. Skatten blir då ungefär 10 000 eller 11 000 kronor om året. Jag antar för enkelhetens skull 10 000 kronor. Då skall jag be herrarna tänka på två handlingar, som för den enskilde och hans efterlevande spela en viss roll: den ena är deklarationen, och den andra är bouppteckningen. Den deklaration som uppgjordes förra året av en sådan person upptog skattepliktiga tillgångar på t. ex. 100 000 kronor, men så kom det då till ännu en post: härav avgå för skuld 10 000 kronor. Hans deklarerade förmögenhet blev således 90 000 kronor. Jag antar att denne person inte under 1946 har sparat någonting utan att inkomsten gått jämnt ihop med skatter och levnadskostnader. När han i februari i år skulle skriva sin deklaration, hade han kvar sin förmögenhet på 100 000 kronor, men från den blir det inget avdrag för skatteskuld. Den skattepliktiga förmögenheten blir alltså 100 000 kronor. Man kan visserligen säga, att han får svida litet för det, ty han får högre förmögenhetsskatt, men det är en annan sak. Detta betyder ju ändå en förmögenhetsökning på 10 000 kronor, och inte är det en luftvinst, utan det är ju en verklig ökning. Var har denna förmögenhetsökning kommit ifrån? Jo, därifrån att staten har efterskönt en motsvarande skuld, som visserligen inte dragit någon ränta.

Här påstår således kammarrätten, att det varken för den enskilde eller för det allmänna spelar någon nämnvärd roll, om man eftergivit ett års skatt. När

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

det för den skattskyldige i det valda exemplet, som har lika stora inkomster år från år, inträder en förmögenhetsökning på 10 000 kronor, förklaras det vara luft helt enkelt. Och det kommer ingenstans ifrån! Staten har inte släppt till någonting. Staten kan alltså efterskänka fordringar, utan att det betyder någon utgift för staten. Det är ju fullkomligt orimligt!

Innan jag går vidare i detta resonemang, skall jag be att få hänvisa till bouppteckningen, som visserligen inte den skattskyldige själv utan hans efterlevande sköta om. När en bouppteckning förr i världen gjordes upp förekom där alltid som skuld en skuld för skatter. Om denne person hade dött före skatteeftergiften och haft en förmögenhet på 100 000 kronor utom värdet av lösöre och annat som icke är skattepliktigt till inkomst- och förmögenhetsskatt, så skulle det ha stått: avgå 10 000 kronor i skuld för skatter, och den skulden hade staten tagit ut av stärbhuset. Hans arvingar hade således fått komma underfund med att denna skuld var en realitet. Om nu denne person i stället dör i slutet av detta år — eller senare, det gör detsamma — förekommer det ingen sådan skuld, ty numera är skatten betald redan tidigare. Nu gå de där 100 000 kronorna till delning utan att skatteindrivaren kommer och plockar ut de 10 000 kronorna. Den skatteeftergift som skett kommer således under alla förhållanden till synes i bouppteckningen, utom möjligen om boets tillgångar äro så små, att det på grund av ömmande omständigheter skulle ha blivit skatteeftergift efter bouppteckningen, men de som betala krigskonjunkturskatt ha det ju sällan så ställt, att deras efterlevande bli fria från skatter på grund av att boets tillgångar äro så små, att de icke ge skäligt stöd åt efterlevande, som äro beroende av den avlidne.

Jag kan således gå med på att för dem som ha samma inkomster år efter år och som ha det så illa ställt vid sin död, att både kronoskatt och kommunalskatt efterskänkas, spelar den allmänna skatteeftergiften ingen roll, men detta är inte regeln, utan för det stora flertalet personer som betala krigskonjunkturskatt spelar den en högst reell roll, och därmed tycker jag att en av grunderna för kammarrättens resonemang har fallit ohjälpligt till marken.

Inom parentes vill jag säga, att när kammarrätten vill tala om utbyte i stället för eftergift eller befrielse, inför den ett begrepp som heter dubbelbeskattning.

Herr Velander återgav, såvitt jag uppfattade, alldeles riktigt skälet för denna eftergift: det var hänsyn till likviditeten. Skälet var icke att det ansågs berättigat, att en person skulle slippa betala skatt på inkomsten för ett visst år, utan det var att det skulle bli likviditetssvårigheter för vanliga dödliga, men dessa svårigheter kunna ju icke åberopas för bolag, som ha skattereserver undanlagda.

Jag tycker kammarrätten skulle tänka på att det som beskattas i själva verket inte är människan som sådan, naken som hon träder inför sin Herre, utan människans inkomster. Om man då plockar bort ett års inkomst för en person och säger, att den blir skattefri, blir naturligtvis livsinkomsten minskad med det årets inkomst, och det måste totalt bli ett lägre objekt för beskattningen.

Sedan kommer kammarrätten till ett annat mycket kuriöst resultat. Kammarrätten talar längre ned på s. 55 om en grupp skattskyldiga, för vilken uppborndsreformen medför en verklig skatteeftergift. Det är först sådana skattskyldiga som under övergångsåren 1947 och 1948 hava lägre inkomster, d. v. s. sådana som ha turen att bli pensionerade eller eljest få lägre inkomster. För t. ex. en lasarettsläkare med 50 000 eller 60 000 kronors inkomst, som får en pension på kanske 10 000 kronor, är det ju en oerhörd lättnad att bli fri från skatt på den gamla inkomsten. Jag råkar känna två personer, som haft den turen, och de äro fullt på det klara med att det är en verklig eftergift. Men

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

vidare för kammarrätten till denna grupp fall, då under övergångsåren aktiebolag, föreningar och andra juridiska personer upplösas eller fysiska personer avlida. Kammarrätten vill således göra gällande, att denna skattelättnad, i mitt förut valda exempel på 10 000 kronor, beror på om man avlider under något av de där båda övergångsåren 1947 och 1948. Lättnaden är emellertid precis lika stor, om jag avlider 1949 eller 1950. Om deklarationen kommer precis det resonemang jag nyss förde att gälla, och likaså om bouppteckningen. Det finns inte någon skuld för skatt till staten i boet, om jag avlider 1950, lika litet som det finns, om jag avlider 1947 eller 1948. Jag bortser då från att preliminär skatt kan vara oriktigt bedömd, så att det kan bli små jämkningar. Jag förstår inte hur man resonerar. Vore det riktigt, skulle ju detta vara en sporre för alla bolag att företaga den manöver som var mycket bruklig efter förra kriget. Ett bolag som hette Aktiebolaget Borås, tog namnet Aktiebolaget Viskan, trädde i likvidation och hette sedan Aktiebolaget Viskan i likvidation, och så bildades ett nytt bolag, som hette Aktiebolaget Borås. Detta är fullt lagligt och kan göras ungefär på en dag. Om det vore något att förtjäna på ett sådant förfarande, skulle det vara en frestelse. Nu tror jag inte att det, sedan man fått utskiftningsskatten, kan vara så stor förtjänst, att den räcker att betala skatter på aktier och eventuellt på fastigheter och dylikt, om nu sådant förekommer, vilket icke är regel. Det gäller naturligtvis för ett aktiebolag precis som för en fysisk person, att vare sig upplösningen sker det ena året eller det andra, blir det en faktisk förmögenhetsökning på grund av eftergiften av skatten, men om bolaget fortsätter mycket länge, är det klart att detta inte spelar så stor roll, hänfört till nuvarande förhållanden, om man skall räkna med ränta på ränta.

Ja, mina herrar, så hänger det tillsammans med vissa av de resonemang som ligga till grund för kammarrättens påståenden, och om man ville gå igenom det, skulle det vara åtskilligt annat att säga. Det står t. ex. så här: »För flertalet skattskyldiga kännetecknas enligt det förut anförda övergången av att två led äro för handen, skattebefrielsen och den preliminära skattebetalningen. Därest man skulle vilja bortse från det senare ledet och beakta allenast det förra, befrielsen, detta med hänsyn till att ett faktiskt efterskänkande skett, förefinnes intet utrymme för tillämpningen av den vid krigskonjunkturbeskattningen eljest följda principen att grundbeloppet icke skall påföras några andra skatter.» Det är således bara därför att det nu tillkommer en befrielse, som uttryckligen gäller den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten, som man säger att billigheten kräver, att man skulle reducera krigskonjunkturskatten. Efter min uppfattning hade det varit riktigtast, att man aldrig hade genomfört skatten vid källan för aktiebolag utan låtit dem fortsätta som förut. Då hade de fått dragas med sina skattefonder, skattereserver och vad det heter. Det hade säkerligen varit riktigare, men det hade naturligtvis varit teoretiskt fullt och tråkigt i tillämpningen att beskatta bolag efter andra taxeringstekniska regler än privata personer, och därför har jag ingenting att invända emot att det gick som det gick. Men man skall inte få utnyttja detta, att bolagen få en sådan eftergift, till att kräva ytterligare billighet.

Jag har under det senaste året sett en redogörelse för ett av de bolag, som jag känner till och som gjorde en sådan där manöver att träda i likvidation och att bilda ett nytt bolag med samma namn som det gamla och på detta sätt till sina aktieägare utdelade ett antal miljoner i hopsparat vinst och dolda fonderingar, som inte på något sätt blevo beskattade. Bland likviditetsposterna märkas obligationer m. m. Jag vill erinra om att utdelningen sju procent kräver ett belopp av 1,05 och skatterna ett belopp av ungefär 1,19 miljoner kronor — i varje fall ett något högre belopp. Men så talas det om att detta bo-

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

lag är mycket starkt konsoliderat, att det föreligger en mycket stor reserv, eftersom lageranskaffning resp. tillverkningskostnad och brandförsäkringsvärden nu äro ett par miljoner högre än före kriget. De industriella anläggningarna, inklusive kraftstationen, som ha ett anskaffningsvärde av 41,7 miljoner, bokas netto till endast 13,3 miljoner mot 12,2 miljoner förut. Man har således ökat investeringarna.

Är det någon av herrarna som tycker, att ett bolag som har det så ställt — och som jag tycker har skött sig klokt genom att på detta sätt konsolidera sin ställning — skall åberopa billighetsskäl och ömmande omständigheter? Så är det ställt för det stora flertalet av de bolag, som kunnat göra krigskonjunkturvinster.

Herr talman! Jag har velat tillmötesgå herr Velanders önskan, att kammarrättens remissyttrande skulle i någon mån granskas. Sedan jag nu har gjort det, vill jag yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Velander**: Herr talman! Jag uttalade i mitt förra anförande en undran över att icke utskottet i sitt betänkande hade sökt att på någon enda punkt bemöta, vad remissinstanserna anført. Utskottets ärade ordförande sade med anledning härav, att utskottet inte hade funnit detta nödvändigt, ehuru man skulle ha kunnat skriva »långa avhandlingar» om den saken, Herr Björnssons anförande är med mitt sätt att se en god illustration till huru man skulle ha kunnat skriva dessa långa avhandlingar om remissinstansernas yttranden, och detta sagt alldeles oavsett den omständigheten, att min anmärkning inte riktades mot herr Björnsson, eftersom han inte deltagit i utskottet vid ärendets behandling.

Jag kan också säga, att herr Björnssons uttalanden jämväl utgöra en illustration till den där gamla, kloka lärarens påstående, att man kan göra en hel del ting mycket konstigare än de äro och att det, som verkligen är konstigt, det begriper man inte. Jag menar ju inte, att detta gäller speciellt herr Björnsson, utan i främsta rummet gäller det mig själv, men kanske i någon mån även herr Björnsson!

Jag är i alla fall övertygad om att, när kammarrätten kommer att studera vad herr Björnsson här har sagt om dess yttrande, måste dess ledamöter känna sig ganska förvånade. Ty, när jag hörde herr Björnssons utläggning av innebörden av kammarrättens yttrande, fick jag närmast det intrycket, att herr Björnsson näppeligen kunde ha läst detta yttrande.

Det första, som herr Björnsson slog ned på och detta med verklig kraft, var vad kammarrätten säger på s. 56 i betänkandet, nämligen att »kammarrätten finner sig på grund av det ovan utvecklade kunna fastslå, att skatteeftergiften principiellt är av allenast formell natur».

Herr Björnsson tar sålunda till utgångspunkt för sin kritik knappa två rader av yttrandet och undrar: vad menar kammarrätten med detta? Jo, det har kammarrätten enligt min mening illustrerat mycket ingående och mycket begripligt bl. a. i de flesta av de övriga punkter av yttrandet, som herr Björnsson var inne på. Kammarrätten vill med de citerade orden inte säga någonting annat, än att denna skatteeftergift, med kammarrättens utgångspunkter, allenast är av formell natur. Kammarrätten förutsätter nämligen att den skattskyldige i regel kommer att ha samma eller i varje fall icke mindre inkomst år 1947 än han hade åren 1945 och 1946. Och under den förutsättningen kommer den skattskyldige att tillföra statsverket lika stora skatteintäkter som han skulle ha gjort enligt den gamla ordningen. Det är vad kammarrätten säger. För den skattskyldige blir skatteeftergiften av formell natur; det blir m. a. o. ingen reell sådan. Men det kan bli en reell skatteeftergift i det fall att en juri-

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

disk person träder i likvidation eller i det fall att en fysisk person avlider. Kammarrätten hade kunnat tillägga — den kanske också har gjort det — att, när en person t. ex. lämnar sin anställning och kommer i åtnjutande av pension, så medför detta som regel en inkomstminskning för honom, och skatteeftergiften kommer då att innebära en reell lättnad av hans skattebörd. Men detta kommer väl då ur allmän synpunkt i stort sett att utjämnas genom att andra få ökade inkomster. Detta är bakgrunden till kammarrättens ur min synpunkt sett fullkomligt självklara och obestridliga sats, att det här inte är fråga om någon reell skatteeftergift, utan om ett skatteutbyte, och att detta skatteutbyte är betingat av den omständigheten att man rimligtvis inte kan ta ut flera års skatter under ett och samma år, eftersom man inte får förutsätta, att de skattskyldiga i allmänhet ha pengar lagrade eller lagda på hög för att kunna gälda hur mycket i skatt som helst.

Jag kan följaktligen inte dela herr Björnssons uppfattning eller hans resonemang i övrigt på denna punkt.

Då herr Björnsson här yttrade, att, om man följde reservanterna, skulle man komma till ett sådant resultat att en del företag skulle få en skattelindring eller en skatteeftergift, som icke vore betingad av likviditetssvårigheter, därför att de hade en god ekonomisk ställning — de hade tilläventyrs skattereserver eller andra medel att falla tillbaka på — tangerade herr Björnsson därmed en tankegång, som sammanfaller med länsstyrelsens i Göteborg. Ty från denna länsstyrelsens synpunkt skulle det ligga närmast till hands att man prövade varje individuellt fall för sig med hänsyn till skatteförmågan i det särskilda fallet, för att avgöra vilken skatteeftergift man överhuvud taget borde inlåta sig på. Det är ju en fullkomlig omöjlighet, och följaktligen kan man inte gå den vägen.

Man måste också säga sig, att, när fråga är om hur stor skatt viss skattskyldig skall betala, är det inte bara likviditetssynpunkten, som bör vara avgörande. Det finns någonting, som — även om man kanske inte kan tala om rättvisa i beskattningen, ty till någon sådan tror jag inte man kan komma — dock plägar betecknas »jämlighet i beskattningen». Och man måste försöka upprätthålla denna jämlighet så långt möjligt.

Utskottets ärade ordförande yttrade en hel del ting. Jag har ingen anledning att gå in därpå i vidare mån än att jag vill säga, att hans utgångspunkt och min självfallet inte är densamma. Jag anser, att utskottets ärade ordförande gör sig skyldig till ett förbiseende, ett förbiseende som bildar utgångspunkt eller grund för hela hans resonemang. Det är möjligt att jag misstager mig, men jag vill inte tro det. Utskottets ärade ordförande säger nämligen, att anledningen till att man inte kan följa reservanterna är den, att krigskonjunkturskatten är så att säga en primär skatt, att den utgår oberoende av alla andra skatter. Om det blir fråga om skatteeftergifter i andra hänseenden, så bör eller kan inte krigskonjunkturskatten logiskt eller ur andra synpunkter röna påverkan därav. Detta är avgörande för utskottets ärade ordförande och var det enda skäl, som han byggde upp sitt resonemang på.

Härtill skulle jag vilja säga, att utskottets ärade ordförande förbiser en sak, som jag tillmäter en mycket betydande vikt, nämligen att, om inte krigskonjunkturskatten skulle ha mellankommit, d. v. s. om krigskonjunkturskatten aldrig hade införts, skulle krigskonjunkturvinsterna ändå inte ha blivit skattefria; de skulle ha drabbats av den ordinarie inkomst- resp. förmögensbeskattningen. När man talar om krigskonjunkturskatten såsom en konfiskatorisk skatt, vilket man väl kan göra, så gäller det den del av krigskonjunkturskatten, som så att säga ligger över vad som skulle ha utgått i skatt på grund av den ordinarie beskattningen. I den mån krigskonjunkturskatten motsvarar den ordinarie beskattningen, är densamma inte mera konfiskatorisk än övriga direkta skatter

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

till staten. Med sådan utgångspunkt har jag inte någon möjlighet att förstå relevansen i den sats, varpå utskottets ärade ordförande bygger upp hela sitt resonemang.

Det må vara riktigt — jag kan vitsorda det — att med krigskonjunkturskatten principiellt om än kanske icke huvudsakligen har tagits sikte på en indragning till det allmänna av vissa »icke önskvärda» inkomstökningar. Men eftersom de krigskonjunkturbeskattade inkomstökningarna inte skulle ha varit befriade från den ordinarie beskattningen, därest krigskonjunkturbeskattningen icke hade införts, kan denna princip inte rubba det faktiska förhållandet, att krigskonjunkturskatten enligt såväl 1940 års förordning som senare förordningar vållat minskning i de ordinarie skatteintäkterna och således till en del har karaktären av en ersättning för dessa ordinarie skatter.

Jag kan sålunda från dessa utgångspunkter, jag upprepar det, inte komma till annat resultat än att — när man har inlåtit sig på ett eftergivande eller utbyte av de ordinarie skatterna — konsekvensen måste bjuda, att jämväl krigskonjunkturskatten röner påverkan härav.

Herr Björnsson yttrade, att jag hade bemödat mig om att visa, att krigskonjunkturbeskattningen på grund av den berörda skatteeftergiften hade blivit hårdare. Jag behöver inte yttra mig om den saken mer än att jag hänvisar till att, om uppbojdsreformen icke hade kommit till stånd, så skulle procenttalet för krigskonjunkturskatten för en juridisk person i det högsta progressionskiktet ha utgjort 47,6 procent av merinkomsten, medan enligt föreliggande proposition rörande krigskonjunkturbeskattningen för år 1947 motsvarande procenttal blir 70. Kan herr Björnsson eller någon annan komma ifrån denna realitet? Och, märk väl, jag har inte sökt att rida på formella synpunkter, när jag yttrat mig i denna sak; jag har tagit sikte på realiteter. Kan man komma ifrån dessa realiteter, så utför man enligt min mening ett mästerligt konststycke, dock ingenting annat.

Herr Bårg, Johan: Herr talman! Herr Velanders resonemang gick ut på att om krigskonjunkturskatten inte hade funnits införd, så skulle den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten ha uttagits jämväl på krigsvinster. Det är väl troligt, ja säkert att så skulle ha skett. Men den omständigheten att så skulle ha förfarits, även om man inte skulle ha kommit med krigskonjunkturskatten, förtar väl inte på minsta sätt den sakliga innebörden i att statsmakterna själva ha förklarat och godkänt den tanke, som uttrycktes i Kungl. Maj:ts proposition nr 2 till höstriksdagen år 1940, där det sägs, att beskattningen av krigsvinster, framkallade av en hela samhället drabbande olycka, väsentligen hade karaktär av indragning till det allmänna av en inkomstökning, som man försökt men icke helt kunnat förebygga. Detta godtagande innebär väl, såvitt jag förstår, att man har avskilt denna sorts inkomster från andra sorters inkomster och att man betraktar denna inkomst såsom någonting, som skall behandlas efter särskilda regler. Och för överförandet till det allmänna om icke helt så till viss del av dessa icke önskvärda inkomster är nu fastställd en ordning, som gällt under de gångna åren. Frågan är då, om någon eftergift skall ske därvidlag eller icke.

Håller man fast vid att ingen eftergift skall ske i fråga om denna ordning, är Kungl. Maj:ts föreliggande proposition riktig och likaså utskottets betänkande. De äro så grundläggande för hela denna sak att alla resonemang vid sidan av denna linje äro onödiga. Här ha vi fått belägg på — herr Velanders har varit vänlig nog att understryka det — att utrymme där finns för att skriva hundratals sidor om yttrandenas innehåll och att göra reflexioner däröver. Jag frågar ännu en gång: vad tjänar det till att polemisera i dessa ting?

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

Jag skulle vilja fråga eder, ärade kammarledamöter: ha ni blivit så mycket visare på grund av det resonemang, som förts genom herr Velanders uppläggning? Och jag skulle tro, att det fordras en mycket skarp hjärna att kunna följa min vän Björnssons resonemang också, så riktigt det än är. Ja, jag säger ännu en gång, att håller man fast vid den grundtanke, som har varit den ledande för statsmakterna i denna fråga, kommer man inte ur fläcken medelst några som helst resonemang vid sidan av detta.

Jag skulle väl också tro, att det är ett närmare övertänkande av innebörden i det hela, som också resulterat i att högerens representanter i utskottet i år äro de enda reservanterna, under det att i fjol såväl bondeförbundare som folkpartister voro med bland reservanterna. Insikten om det verkliga sammanhanget har måst kännas övertygande, eftersom det har blivit så få antecknade för en reservation, vilken bygger på en åskådning som dessutom förefaller mig ligga vid sidan av saken.

Herr Velanders: Herr talman! Herr Bärg undrade, om kammarens ledamöter hade blivit så mycket klokare av de resonemang, som förts här från bland annat min sida. Det tillkommer inte mig att svara på den frågan. Men om jag skulle tillåta mig ett svar, skulle det vara, att jag anser, att så borde ha blivit fallet. Och om de ärade kammarledamöterna inte skulle ha blivit det, på grund av att framställningen i debatten av en så komplicerad fråga som den föreliggande kanske inte är så alldeles lätt, så skulle de dock bli det, om de läste de remissyttrandena, som finnas fogade till utskottets betänkande. Det kan väl inte inverka på deras handlande här i dag, men jag är alldeles säker på att de då komme att förstå — kanske inte övriga talares resonemang, vilket jag inte vill yttra mig om — så dock mitt resonemang.

Utskottets ärade ordförande var åter inne på den formella uppläggningsen av 1940 års förordning. Fäster man sig uteslutande vid formerna, så bör man också fästa sig vid ordalydelsen av de senare författningarna i ämnet. Jag vill dock säga utskottets ärade ordförande, att jag inte med mina utgångspunkter har någon anledning att göra det. Huvudsaken är icke de rent tekniska anordningarna, när det gäller att uppnå ett visst resultat.

När man började laborera med krigskonjunkturskatten ansåg man ju, att krigskonjunkturvinster voro sådana vinster, som man ville träffa hårdare än som var möjligt enbart med de ordinarie statsskatterna. Följaktligen gick man in för en påbyggnad på, icke ett upphävande av dessa ordinarie statsskatter i fråga om de krigskonjunkturbetonade inkomsterna. Det var utgångspunkten. Sedan var det en bisak, hur man rent tekniskt lade upp den ordning, med vilken detta syfte skulle fullföljas.

Det är sålunda allt fortfarande på det sättet, att jag inte här anlägger formella utan materiella eller reella synpunkter. Utskottets ärade ordförande sade ock i sitt första resonemang något om att, därest man anlade materiella synpunkter, det kanske kunde finnas skäl för reservanternas ståndpunkt. Om utskottets ärade ordförande alltjämt är av den meningen, tycker jag, att han och hans partikamrater böra om någon stund här i kammaren just från dessa materiella utgångspunkter rösta för reservationen.

Efter härmed slutad överläggning gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt, samt vidare på bifall till den vid betänkandet fogade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Förordningsförslag om krigskonjunkturskatt för år 1947. (Forts.)

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 29, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den vid betänkandet fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 14.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 236.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 5 a, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48, såvitt avser anslagen inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 88, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsarbeten för försvaret m. m.;

nr 89, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående livränta åt E. L. Ceder m. m.; och

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från ersättningsskyldighet för konteramiralen C. G. Wahlström; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 9, över motion angående en effektivisering av arbetsmarknads- och sysselsättningsstatistiken; och

nr 10, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med visst uttalande rörande sammanläggning av rena landsbygdsområden med stad eller köping.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Strand* för tiden den 4—den 17 innevarande månad.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.54 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 6 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Zetterberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 237, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker;

nr 238, angående upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige;

nr 240, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1946 vid dess tjugonionde sammanträde fattade beslut; samt

nr 241, med förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

Justerades protokollen för den 29 nästlidne april och den 2 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48, såvitt avser anslagen inom det nya socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under sjätte huvudtiteln, avseende anslagen inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 164, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Halmstad—Bolmens m. fl. järnvägar;

nr 165, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående fastigheter vid Falsterbokanalen;

nr 166, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående redovisning av vissa kronan tillhöriga markområden i Stockholm m. m.;

nr 168, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående indragning av vissa till församlingskyrkor utgående ersättningar m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 169, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 till vissa om- och nybyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.;

nr 170, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till ständier åt lärjungar vid högre läroanstalter m. m.;

nr 171, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från skyldighet att erlägga överuttagningsavgift för gas;

nr 178, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till arbetsåret för budgetåret 1947/48;

nr 179, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till C. H. Magnusson m. fl. i anledning av olycksfall i arbete; samt

nr 180, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa kostnader från anslaget till oförutsedda utgifter.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 172, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång; och

nr 173, i anledning av väckt motion med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § giftermålsbalken m. m.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 174, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 175, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 56 § lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, m. m., såvitt propositionen hänvisats till jordbruksutskottet, dels ock en i ämnet väckt motion; samt

nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 september 1939 (nr 608) om enskilda vägar.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 177, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 56 § lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 184, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 324, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess första tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående effektivare åtgärder mot ocker vid försträckning, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition, nr 236, angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 5 a och 88—90 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 9 och 10.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 237, 238, 240 och 241.

Herr *Holmbäck* avlämnade en av honom och herr *Sundelin* undertecknad motion, nr 279, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m.

Motionen bordlades.

Anmäldes och bordlades särskilda utskottets memorial nr 1, angående remitterande till annat utskott av vissa till särskilda utskottet hänvisade motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.
